

Lakialoite 43

Aula ym.: Lakialoite laiksi opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan opintotukiuudistuksen jatkamista siten, että kodin ulkopuolella asuvien opiskelijoiden 20 vuoden ikään perustuvasta opintorahan porrastuksesta luovutaan asteittain vuosien 1996 ja 1997 aikana. Näin ollen alle 20-

vuotiaiden opiskelijoiden epäoikeudenmukainen asema korjaantuu. Samoin esitetään opintorahan ja sen asumislisän palauttamista Lipposen hallituksen tekemiä leikkauksia edeltävälle tasolle.

PERUSTELUT

Ahon hallituksen aikana aloitettiin opintotukijärjestelmän uudistaminen. Opintorahan suuruutta nostettiin tuntuvasti, samalla kun lainajärjestelmä muuttui markkinakorkoiseksi. Toimenpiteiden taustalla oli pyrkimys ehkäistä opiskelijoiden liiallista velkaantumista.

Opintotukeen jäi vielä puutteita. Siksi opintotukiuudistusta on tarpeen jatkaa. Tällä vaalikaudella — opintotukiuudistuksen toisessa vaiheessa — tulee korjata opintotuen sisäisiä ongelmakohtia. Näistä kipein on juuri alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden ikään perustuva opintorahan porrastus.

Muualla kuin vanhempien luona asuvan opiskelijan 20 vuoden ikärajaan perustuva opintorahan porrastus tulee asteittain poistaa. Niinpä korkeakoulussa opiskelevalle 20 vuotta nuoremalle esitetään aloitteessa opintorahan nostoa 1 570 markkaan eli samalle tasolle vanhempien opiskelijoiden kanssa. Tämä uudistus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.7.1996 alkaen.

Muussa oppilaitoksessa eli ns. keskiasteella opiskelevalle, muualla kuin vanhempien luona asuville ja 20 vuotta nuoremmille esitetään opintorahan nostoa 1 300 markkaan eli samalle tasolle vanhempien opiskelijoiden kanssa 1.7.1997 alkaen.

Lakialoitteessa esitetään myös luopumista Lipposen hallituksen tekemistä opintorahan ja sen asumislisän leikkauksista. Tehdyt leikkaukset opintorahan tasoon tulee perua, sillä opintoraha on jo nyt perusturvaetuksista alhaisin. Opiskelijoiden velanoton tarvetta on päinvastoin koetettava vähentää. Opintorahaa tulee kehittää asteittain vähimmäistoimeentulon takaavaksi.

Kun opintoraha palautetaan leikkauksia edeltäneelle tasolle, voidaan opintolainan valtiontakauksen enimmäismäärä samoin palauttaa entiselle alemmalle tasolle.

Lakialoitteen tekee entistäkin ajankohtaisemmaksi hallituksen suunnitelma säästää nuorten työmarkkinatuesta. Säästöä perustellaan opintotuen ja työttömyysturvan yhteensovittamisella. Mutta jos nuoria todella halutaan kannustaa opiskelemaan, tulisi edes alle 20-vuotiaiden opintotuen olla kohtuullinen ja opiskeluun kannustava.

Samoin hallitus aikoo tehdä opintorahasta myös opiskelijoiden sairausajan turvan. Ehdotusta ei ole syytä kannattaa, mutta sekin tekee yhä vain kiireellisemmäksi opintorahan 20 vuoden ikään perustuvan porrastuksen poistamisen.

ALOITTEEN TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

Varoja opintotukijärjestelmän kehittämiseen saadaan säästyvistä vanhojen opintolainojen korkotukimäärärahoista. Kun tänä vuonna valtio maksaa opiskelijoiden lainojen korkotukena ja -avustuksina sekä takausmaksuina noin 400 miljoonaa markkaa, niin vuonna 1998 tämä rahamäärä on korkeintaan noin 180 miljoonaa markkaa. Säästöä tähän vuoteen verrattuna olisi siis noin 220 miljoonaa markkaa.

Säästyvä summa voi olla huomattavasti suurempikin, kun valtion takausvastuut jäänevät paranevan työllisyyskehityksen oloissa arvioitua 100 miljoonaa markkaa pienemmiksi. Lisäksi opintolainajärjestelmän muuttaminen on tähän saakka tuonut säästöä jo noin 100 miljoonaa markkaa. Korkeimmillaan valtio on maksanut opiskelijoiden lainojen korkotukena ja -avustuksina sekä takausmaksuina noin 500 miljoonaa markkaa vuodessa.

Ikäporrastuksen poiston kustannukset vuodelle 1996 ovat noin 22 miljoonaa markkaa. Tähän lukuun sisältyy alle 20-vuotiaiden yliopisto-opiskelijoiden sekä vakinaistettavien ammatti-korkeakoulujen opiskelijoiden opintorahan korotus 1 570 markkaa.

Vuodelle 1997 ikäporrastuksen poiston kustannukset ovat 150 miljoonaa markkaa. Silloin toteutettaisiin keskiasteen oppilaitoksissa opiskelevia alle 20-vuotiaita koskeva uudistus. Aloitteen esittämän uudistuksen kustannus vuositasolla vuodesta 1998 eteenpäin on noin 300 miljoonaa markkaa ikäporrastuksen osalta.

Lisäksi on budjettiin palautettava Lipposen hallituksen tekemää opintorahan ja sen asumislisän alennusta vastaava määräraha.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

opintotukilain muuttamisesta ja opintotukilain 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/94) 11 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 14 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä kesäkuuta 1995 annetussa laissa (940/95), sekä

lisätään 11 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa 30 päivänä kesäkuuta 1995 annetussa laissa, uusi 3 kohta, jolloin nykyinen 3 kohta siirtyy 4 kohdaksi, sekä lisätään väliaikaisesti 11 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta seuraavasti:

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 17—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä on:

1) vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle korkeakoulussa opiskelevalle 350 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 250 markkaa sekä 20 vuotta täyttäneelle korkeakoulussa opiskelevalle 750 markkaa ja muussa oppilaitoksessa 500 markkaa kuukaudessa;

2) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle korkeakoulussa opiskelevalle 1 570 markkaa;

3) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle muussa oppilaitoksessa asuvalle 1 300 markkaa kuukaudessa;

3 a) muualla kuin vanhempien luona asuvalle 20 vuotta nuoremmalle muussa oppilaitoksessa opiskelevalle 500 markkaa kuukaudessa; sekä

14 §

Asumislisä

Asumislisän määrä on 75 prosenttia kuukausivuokrasta tai vastikkeesta. Asumislisää ei makseta, jos asumismenot ovat alle 200 markkaa kuukaudessa. Asumislisää ei myöskään makseta, jos opiskelija olisi oikeutettu maksuttomaan asuntolapaikkaan, ellei asetuksella toisin säädetä. Kansanopiston tai liikunnan koulutuskeskuksen maksullisella linjalla opiskelevan, oppi-

laitoksen asuntolassa asuvan opiskelijan asumislisän määrä on kuitenkin 200 markkaa kuukaudessa. Asumislisää myönnettäessä asumismenoja ei oteta huomioon 1 275 markan ylittävältä osalta.

16 §

Valtiontakauksen suuruus

Opintolainan valtiontakauksen määrä tukikuukautta kohden on 18 vuotta täyttäneellä 1 200 markkaa, aikuisopintorahaa saavalla kuitenkin 1 700 markkaa. Jos hakija on alle 18-

vuotias, takaus myönnetään 800 markan suuruisena.

Tämän lain 11 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 14 §:n 2 momentti ja 16 §:n 1 momentti tulevat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996. Lain 11 §:n 1 momentin 3 kohta tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1997. Lakiin väliaikaisesti lisätty 11 §:n 1 momentin 3 a kohta tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996 ja sen voimassaolo päättyy 30 päivänä kesäkuuta 1997.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 1995

Maria Kaisa Aula
Markku Koski
Jorma Huuhtanen
Maija-Liisa Lindqvist
Mauri Pekkarinen
Mauri Salo
Ossi Korteniemi
Hannes Manninen
Bjarne Kallis
Risto Penttilä
Kauko Juhantalo
Maija-Liisa Veteläinen

Jouko Jääskeläinen

Aapo Saari
Timo Kalli
Olavi Ala-Nissilä
Seppo Kääriäinen
Matti Väistö
Armas Komi
Kyösti Karjula
Esko Aho
Aino Suhola
Esko-Juhani Tennilä
Jukka Vihriälä
Mari Kiviniemi

Anu Vehviläinen
Raimo Liikkanen
Sirkka-Liisa Anttila
Tytti Isohookana-Asunmaa
Aulis Ranta-Muotio
Juhani Alaranta
Anneli Jäätteenmäki
Johannes Leppänen
Matti Vanhanen
Mikko Kuoppa
Annikki Koistinen
Toimi Kankaanniemi

Päivi Räsänen

